

Ochrana osobnosti v mediálním prostoru

Ondřej Pavelek

Základní prameny a východiska

- Listina základních práv a svobod
  - každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno x judikatura zejména ESLP k ochraně soukromí celebrit a politiků
  - Proč chráníme lidská práva? Jaký to má význam?
  - Znáte historické zkušenosti s porušováním lidských práv?
- Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník
- A další – právě v oblasti regulace tisku, rozhlasu, reklamy, autorských práv apod.

Základní východiska

- Soukromé právo chrání **důstojnost** a **svobodu člověka** i jeho **přirozené právo** brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým (§ 3 odst. 1 OZ).
- Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že
  - **a) každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí,**
  - **e) vlastnické právo je chráněno zákonem a jen zákon může stanovit, jak vlastnické právo vzniká a zaniká...**(§ 3 odst. 2 OZ).

Ochrana soukromých práv

- Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.
- Soudy a jejich role při ochraně práv
  - Vliv judikatury zejména Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva

Osobnostní práva

- Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
- Ochrany požívají **zejména**
  - **život a důstojnost člověka,**
  - jeho zdraví
  - právo žít v příznivém životním prostředí,
  - jeho **vážnost,**
  - **čest,**
  - **soukromí a**
  - **jeho projevy osobní povahy.**
  - **A další – např. rodinný život**

Nároky v případě zásahu

- Upuštění od neoprávněného zásahu
- Odstranění následku
- Náhrada újmy
- Souvisí-li neoprávněný **zásah do osobnosti člověka s jeho činností v právnické osobě**, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit i tato právnická osoba; za jeho života však jen jeho jménem a s jeho souhlasem. Není-li člověk schopen projevit vůli pro nepřítomnost nebo pro neschopnost úsudku, není souhlasu třeba.
- Po smrti člověka se právnická osoba může domáhat, aby od neoprávněného zásahu bylo upuštěno a aby byly odstraněny jeho následky.

Náhrada újmy v případě zásahu

- Újma – majetková a nemajetková
- Předpoklady
- Kritéria pro určení výše náhrady

Postmortální ochrana

- Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- **Zachytit** jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.
- **Rozšiřovat** podobu člověka je možné jen s jeho svolením.
- Svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu **zákonný důvod**. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Kdo svolil k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy, **může svolení odvolat**, třebaže je udělil na určitou dobu.
- Bylo-li svolení udělené na určitou dobu odvoláno, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělil.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.
- Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

Podoba a soukromí (§ 84 až 90 OZ)

- Podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídít nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.
- Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

Ochrana jména člověka

- Jméno člověka je jeho osobní jméno a příjmení, popřípadě jeho další jména a rodné příjmení, která mu podle zákona náleží. **Každý člověk má právo užívat své jméno v právním styku, stejně jako právo na ochranu svého jména a na úctu k němu.**
- Člověk, který **byl dotčen zpochybněním svého práva ke jménu** nebo který utrpěl újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, zejména neoprávněným užitím jména, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.
- Člověk může pro určitý obor své činnosti nebo i pro soukromý styk vůbec přijmout pseudonym. Právní jednání pod pseudonymem není na újmu platnosti, je-li zřejmé, kdo jednal, a nemůže-li druhá strana mít pochybnost o osobě jednajícího (§ 77 až 79 OZ).

Ochrana dobré pověsti právnických osob

- Právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od **neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek**.
- Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její **pověsti nebo soukromí**, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

Děkuji za pozornost